

om in huiselijken kring te blijven en op de rest van hun vrijen tijd elken dag beslag gelegd, en het is onbegrijpelijk, dat het secretariaat, met zijn door griep geteisterd personeel, den berg van werk vóór 29 December, den fatalen datum door de C. V. gesteld, heeft kunnen verzetten. Daarvoor had het hoofdbestuur iets beters verdiend, dan den ondank der motie Groningen, en als getuige van dien arbeid, wetend wat de meeste leden der Maatschappij niet wisten en niet schenen te bevroeden, maak ik mij tot tolk van het groote meerendeel der Maatschappijleden en breng het afgetreden hoofdbestuur nogmaals warmen dank voor den reuzenarbeid in het afgelopen jaar voor de Maatschappij verricht.

Tilburg, 23 December 1918.

K. A. F. DEELEN.

IS ER EEN MIDDEL TEGEN SPAANSCH GRIEP?

Voor de zooveelste maal vraagt mij vandaag een familielid van een patiënt of ik de *N. Rott. Crt.* van Zaterdag wel gelezen heb, waarin carbol, resp. anti-streptococcenserum, resp. sublimaat e. t. q. worden aanbevolen tegen Spaansche griep. Laten toch de collegae, die week in week uit, in de bladen (sensationneele artikelen uit dit *Tijdschrift* komen zeker in alle mogelijke kranten langs de *N. Rott. Crt.*) van hun welslagen gewagen, in hun angstigen spoed om ons in te lichten, goed bedenken, welk een last zij hun collegae bereiden, die niet zoo gelukkig zijn, in deze moeilijke vraagstukken reeds partij te hebben gekozen, die nog niet weten of er een middel tegen deze ziekte, of liever tegen haar gevaarlijke verwickelingen, bestaat en welk middel zij eventueel zonder gevaar bij hun patiënten mogen aanwenden. Mij dunkt, ik zal toch niet de eenige arts zijn, die aan den ouden stelregel denkt, dat zoolang er *verschillende* middelen tegen een bepaalde ziekte worden aanbevolen, er meestal *geen enkel* deugdelijk blijkt. Er zullen er velen zijn, die met mij, getrouw aan het in dubio abstine, reikhalzend uitzien naar *wetenschappelijke* publicaties, liefst van onze eerste klinici, betreffende hun ervaringen met de inspuitingen van kwik-praeparaten, van sera of met inwendige toediening van geneesmiddelen. Er zullen er verscheidenen zijn, die ervoor terughuiveren middelen in te spuiten in steeds als gevaarlijk beschouwde giften, zonder dat wetenschappelijk is vastgesteld, dat zij deugdelijk zijn. Zeker, het is mogelijk, dat sommigen er niet voor terugschrikken den sublimaat-inspuitingen een „fair trial” te geven, zooals de inzender in een der vorige nummers van dit *Tijdschrift*, maar er zullen er, naar ik hoop en vertrouw, nog meer zijn, die alleen in verloren gevallen, voorloopig naar één der genoemde praeparaten grijpen.

Is ook de redactie van dit orgaan in dezen vrij van schuld? Zou zij door een enquête, desnoods voorloopig langs den weg van een interview van onze klinische hoogleeraren, niet meer goeds in deze materie kunnen doen, dan door het telkens weer opnemen van allerlei ingezonden mededeelingen, door geen enkele ziektegeschiedenis gestaafd, die een dag later gretig in de leeken-kranten worden overgenomen? Ik ben ervan overtuigd, ook door correspondentie en gesprekken met ernstige collegae, dat velen in dezen denken zooals ik. Men denke er toch niet te licht over, wat het wil zeggen, in de oogen van de naastbestaanden van een ernstig zieke of een overledene schuldig te staan aan het nalaten van een ingreep, die redding kan of had kunnen brengen.

Meppel, 22 December 1918.

JUL. LEYDESDORFF.

SUBLIMAAT-BEHANDELING BIJ SPAANSCH GRIEP.

De casuïstiek van collega ORBAAN op bldz. 1899 van dit *Tijdschrift* 1918 laat m. i. geen gevolgtrekking toe omtrent de sublimaat-behandeling. Bij alle zes gepubliceerde gevallen is de behandeling veel te laat ingesteld, bij twee zelfs sub finem vitae! Op die wijze komt men niet tot een juiste beoordeeling van de waarde eener behandelingswijze.

In zake de vraag intramusculaire of intraveneuse inspuitingen — dingen, die volgens collega KINGMA BOLTJES (bldz. 1991 van dit *Tijdschrift*) in het geheel niet op elkaar lijken — moge het volgende dienen: